

Na osnovu člana 79 stav 6, člana 82 stav 3 i člana 87 stav 7 Zakona o veterinarstvu ("Službeni list CG", broj 30/12), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, donijelo je

Pravilnik o uslovima za dobijanje, održavanje, suspenziju i oduzimanje zdravstvenog statusa ovaca i koza na brucelozu*

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. 44/2015 od 7.8.2015. godine, stupio je na snagu 15.8.2015, a primenjuje se od 1.1.2017.

* U ovaj pravilnik prenesena je Direktiva Savjeta od 28. januara 1991. godine o uslovima zdravlja životinja kojima se uređuje trgovina životinjama iz porodice ovaca i koza unutar Evropske unije (Council Directive 91/68/EEC of 28 January 1991 on animal health conditions governing intra-Community trade in ovine and caprine animals)

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se uslovi za dobijanje, održavanje, suspenziju i oduzimanje zdravstvenog statusa ovaca ili koza na brucelozu, bliži uslovi za promet ovaca i koza, sabirne centre, trgovce i prevoznike ovaca i koza.

Značenje izraza

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:

- 1) **ovce ili koze za klanje** su ovce ili koze namijenjene za otpremu direktno ili preko sabirnog centra u klanicu radi klanja;
- 2) **ovce ili koze za uzgoj** su ovce ili koze koje se prevoze do odredišta, direktno ili preko sabirnog centra, radi uzgoja ili u proizvodne svrhe;
- 3) **ovce ili koze za tov** su ovce ili koze koje se prevoze do odredišta, direktno ili preko sabirnog centra, u svrhu tova prije klanja;
- 4) **gazdinstvo ovaca ili koza službeno slobodno od bruceloze** je gazdinstvo koje ispunjava uslove iz člana 4 ovog pravilnika;
- 5) **gazdinstvo ovaca ili koza slobodno od bruceloze** je gazdinstvo koje ispunjava uslove iz člana 9 ovog pravilnika;
- 6) **gazdinstvo porijekla** je gazdinstvo na kojem su ovce ili koze bile neprekidno prisutne i upisane u registar gazdinstva;
- 7) **sabirni centar** je mjesto na kojem se pod nadzorom službenog veterinara, ovce i koze porijeklom sa različitih gazdinstava grupišu (sakupljaju) u pošiljke namijenjene za stavljanje u promet unutar zemlje;

8) **odobreni sabirni centar** je objekat u kojem se ovce ili koze porijeklom sa različitih gazdinstava grupišu (sakupljaju) u pošiljku namijenjenu za stavljanje u promet na teritoriju država članica Evropske unije;

9) **trgovac** je pravno ili fizičko lice koje direktno ili preko posrednika (indirektno) kupuje i prodaje ovce ili koze u komercijalne svrhe;

10) **prevoznik** je pravno ili fizičko lice koje obavlja prevoz ovaca i/ili koza za svoj račun ili za račun treće strane;

11) **region** je dio teritorije veličine najmanje 2000 km².

Uslovi za dobijanje statusa službeno slobodan od bruceloze (*B. melitensis*)

Član 3

(1) Gazdinstvo ovaca ili koza može se proglasiti službeno slobodno od bruceloze (*B. melitensis*), ako na gazdinstvu:

a) nijedna životinja prijemčiva na brucelozu (*B. melitensis*) nije pokazala kliničke ili druge znake bruceloze (*B. Melitensis*), tokom najmanje 12 mjeseci;

b) nema ovaca ili koza koje su vakcinisane protiv bruceloze (*B. melitensis*), u posljednje dvije godine;

c) su sprovedena dva testa, u razmaku od šest mjeseci ili duže, u skladu sa Prilogom 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika, na svim ovcama i kozama sa tog gazdinstva, koje su bile starije od šest mjeseci vrijeme testiranja, sa negativnim rezultatom;

d) se nakon testiranja iz podtačke c) ovog stava, nalaze samo ovce ili koze rođene na tom gazdinstvu ili koje su u skladu sa članom 6 ovog pravilnika došle sa gazdinstva službeno slobodnog od bruceloze ili gazdinstva slobodnog od bruceloze i na kojem se nakon dodjele statusa i dalje ispunjavaju uslovi utvrđeni članom 5 ovog pravilnika.

(2) Status službeno slobodan od bruceloze stiče gazdinstvo ovaca i koza ako ispunjava uslove utvrđene stavom 1 ovog člana i na osnovu podataka o rezultatima testova sprovedenih za svaku ovcu i kozu i podataka o kretanju ovaca i koza sa i na gazdinstva upisanih u Centralnoj bazi podataka.

(3) Gazdinstvo ovaca ili koza zadržava status službeno slobodan od bruceloze ako ispunjava uslove iz čl. 4 do 6 ovog pravilnika.

Održavanje statusa

Član 4

(1) Na gazdinstvo ovaca ili koza koje je proglašeno službeno slobodnim od bruceloze (*B. melitensis*), a koje se ne nalazi u regionu službeno slobodnom od bruceloze, mogu se uvoditi ovce i koze koje ispunjavaju uslove iz člana 7 ovog pravilnika, pod uslovom da se godišnje vrši testiranje na reprezentativnom broju ovaca i koza starijih od šest mjeseci.

(2) Gazdinstvo iz stava 1 ovog člana zadržava status gazdinstva službeno slobodnog od bruceloze ako su rezultati testova ovaca i koza negativni.

(3) Reprezentativni broj ovaca i koza koje se ispituju za svako gazdinstvo iz stava 1 ovog člana obuhvata:

- sve nekastrirane mužjake starije od šest mjeseci;
- sve životinje koje su dovedene na gazdinstvo nakon prethodnog testiranja; i
- 25% ženki koje su u uzrastu za razmnožavanje (polno zrele) ili koje su u laktaciji i to najmanje 50 ženki po gazdinstvu, osim gazdinstva na kojem je manje od 50 takvih ženki, koje moraju biti testirane.

(4) U regionu koji nije službeno slobodan od bruceloze, a u kojem je više od 99% gazdinstava sa ovcima ili kozama proglašeno službeno slobodnim od bruceloze (*B. melitensis*), testiranje gazdinstava sa ovcima ili kozama službeno slobodnih od bruceloze vrši se na tri godine, pod uslovom da gazdinstvo koje nije službeno slobodno od bruceloze bude pod službenim nadzorom.

Suspenzija ili oduzimanje statusa

Član 5

(1) Kada se na gazdinstvu sa ovcima ili kozama službeno slobodnim od bruceloze (*B. melitensis*).

(a) posumnja da su jedna ili više ovaca ili koza oboljele od bruceloze (*B. melitensis*), tom gazdinstvu oduzima se status gazdinstva službeno slobodnog od bruceloze, a ako se ovce ili koze odmah neškodljivo uklone ili izoluju, status se može privremeno oduzeti (suspenzija statusa) do službenog potvrđivanja bolesti ili službenog isključivanja sumnje na bolest;

(b) potvrdi pojava bruceloze (*B. melitensis*), može se privremeno oduzeti status (suspenzija) slobodan od bruceloze ako se usmrte sve zaražene životinje ili sve životinje prijemčivih vrsta i ako su dva testa sprovedena u razmaku od najmanje tri mjeseca ili duže u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika na svim životinjama sa gazdinstva starijim od šest mjeseci, dala negativan rezultat.

(2) Službeni veterinar sprovodi epizootiološko ispitivanje i naređuje:

a) klanje, odnosno usmrćivanje svih zaraženih ovaca i koza i životinja prijemčivih vrsta na tom gazdinstvu;

b) ispitivanje svih gazdinstava koja su epizootiološki povezana sa zaraženim gazdinstvom testovima iz Priloga 1 ovog pravilnika.

Uvođenje životinja na gazdinstvo sa ovcima ili kozama koje je službeno slobodno od bruceloze (*B. melitensis*)

Član 6

Ovce ili koze mogu se uvoditi na gazdinstvo sa ovcima ili kozama koje je službeno slobodno od bruceloze, ukoliko:

1) dolaze sa gazdinstva sa ovcima ili kozama koje je službeno slobodno od bruceloze; ili

2) dolaze sa gazdinstva slobodnog od bruceloze i:

a) identifikovane su na propisan način;

b) nijesu nikada bile vakcinisane protiv bruceloze ili ako su vakcinisane, prije više od dvije godine, s tim da se ženke starije od dvije godine koje su bile vakcinisane u uzrastu do sedam mjeseci, mogu uvesti u gazdinstvo;

c) su bile izolovane pod službenim nadzorom na gazdinstvu porijekla i tokom izolacije obavljena su dva odvojena testiranja sprovedena u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika, u razmaku od najmanje šest nedjelja, sa negativnim rezultatom.

Uslovi za dobijanje statusa slobodan od bruceloze (*B. melitensis*)

Član 7

(1) Gazdinstvo ovaca ili koza je slobodno od bruceloze (*B. melitensis*) ako na gazdinstvu:

1) nijedna životinja prijemčiva na brucelozu (*B. melitensis*) nije tokom najmanje 12 mjeseci pokazivala kliničke ili druge znakove bruceloze (*B. melitensis*),

2) su sve ili neke ovce ili koze vakcinisane vakcinom Rev. 1 ili drugom vakcinom, prije navršenih

sedam mjeseci starosti;

3) su sprovedena dva testa, u razmaku od najmanje šest mjeseci u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika na svim vakcinisanim ovcima i kozama sa tog gazdinstva koje su u vrijeme testiranja bile starije od 18 mjeseci i dali su negativne rezultate;

4) su dva testa, sprovedena u razmaku od najmanje šest mjeseci u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika na svim nevakcinisanim ovcima i kozama sa tog gazdinstva koje su u vrijeme testiranja starije od šest mjeseci, dala negativne rezultate; i

5) se nakon obavljenih testova iz tač. 3 ili 4 ovog stava, nalaze samo ovce i koze rođene na tom gazdinstvu ili one koje su, testirane u skladu sa članom 11 ovog pravilnika.

(2) Status slobodan od bruceloze stiče gazdinstvo ovaca i koza ako ispunjava uslove utvrđene stavom 1 ovog člana i na osnovu podataka o rezultatima testova sprovedenih za svaku ovcu i kozu i o kretanju ovaca i koza sa i na gazdinstva upisanih u Centralnoj bazi podataka.

(3) Gazdinstvo ovaca ili koza zadržava status službeno slobodan od bruceloze ako ispunjava uslove iz čl. 8 da 10 ovog pravilnika.

Održavanje statusa

Član 8

(1) Na svakom gazdinstvu koje je slobodno od bruceloze jednom godišnje vrši se testiranje na reprezentativnom broju ovaca i koza, a ako su rezultati testiranja negativni, gazdinstvo zadržava status slobodno od bruceloze.

(2) Reprezentativni broj ovaca i koza koje se testiraju obuhvata:

- sve nekastrirane i nevakcinisane mužjake starije od šest mjeseci;
- sve nekastrirane mužjake starije od 18 mjeseci koji su vakcinisani;
- sve životinje dovedene na gazdinstvo poslije izvršenog prethodnog testiranja;
- 25% ženki u uzrastu za razmnožavanje (polno zrele) ili koje su u laktaciji i to najmanje 50 ženki po gazdinstvu, a na gazdinstvu sa manje od 50 takvih ženki, testiraju se sve ženke.

Suspenzija ili oduzimanje statusa

Član 9

(1) Gazdinstvu sa ovcima ili kozama ukida se status gazdinstva slobodnog od bruceloze ako se na gazdinstvu nalazi jedna ili više ovaca ili koza za koje se sumnja da su oboljele od bruceloze (*B. melitensis*).

(2) Status slobodan od bruceloze privremeno se oduzima do službene potvrde bolesti ili službenog otklanjanja sumnje na bolest pod uslovom da se sumnjiva ili inficirana životinja ili više životinja odmah neškodljivo uklone ili izoluju.

(3) Kada se potvrdi pojava bruceloze (*B. melitensis*), ukida se privremeno oduzimanje statusa slobodan od bruceloze kada su:

- 1) usmrćene sve zaražene ovce i/ili koze ili životinje prijemčivih vrsta; i
- 2) sprovedena dva testiranja, u razmaku od najmanje tri mjeseca, u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika svih vakcinisanih životinja starijih od 18 mjeseci i svih nevakcinisanih životinja starijih od šest mjeseci, sa negativnim rezultatom.

Uvođenje životinja na gazdinstvo sa ovcima ili kozama slobodno od bruceloze (*B. melitensis*)

Član 10

Na gazdinstvo sa ovcima ili kozama slobodno od bruceloze (*B. melitensis*) mogu se uvoditi samo ovce i/ili koze:

- 1) koje dolaze sa gazdinstva sa ovcima ili kozama koje je slobodno ili službeno slobodno od bruceloze (*B. melitensis*),
- 2) koje do dobijanja statusa slobodnog od bruceloze u okviru planova za iskorjenjivanje bolesti, potiču sa gazdinstava:
 - a) na kojem, tokom najmanje 12 mjeseci, nijedna životinja koja pripada vrstama prijemčivim za brucelozu (*B. melitensis*), nije pokazivala kliničke ili druge znakove bruceloze (*B. melitensis*);
 - b) na kojem u prethodne dvije godine nijesu bile vakcinisane i na gazdinstvu porijekla su držane u izolaciji pod veterinarskim nadzorom i dva puta su testirane u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika u razmaku od najmanje šest nedjelja, sa negativnim rezultatom, ili
 - c) su vakcinisane vakcinom Rev. 1 ili drugom vakcinom, prije navršenih sedam mjeseci starosti i najmanje 15 dana prije ulaska na gazdinstvo odredišta.

Promjena statusa

Član 11

Gazdinstvo sa ovcima ili kozama slobodnim od bruceloze (*B. melitensis*), nakon perioda od najmanje dvije godine, stiče status gazdinstva službeno slobodnog od bruceloze (*B. melitensis*) ako tokom najmanje dvije prethodne godine:

- 1) nema vakcinisanih životinja protiv bruceloze (*B. melitensis*);
- 2) su ispunjeni uslovi iz člana 10 pravilnika;
- 3) na kraju druge godine, testiranje sprovedeno u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika na svim životinjama starijim od šest mjeseci, dalo negativne rezultate.

Promet ovaca i koza

Član 12

Na teritoriju Crne Gore u promet mogu se stavljati:

- 1) ovce i koze rođene u Crnoj Gori;
- 2) ovce i koze uvezene iz država koje nijesu članice Evropske unije (u daljem tekstu: treće države); i
- 3) ovce i koze iz država članica Evropske unije.

Uslovi za promet ovaca i/ili koza

Član 13

(1) U promet se mogu stavljati ovce i koze koje potiču sa gazdinstva službeno slobodnog od bruceloze.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, na gazdinstvo ovaca i koza koje je u postupku potvrđivanja statusa gazdinstva službeno slobodnog od bruceloze (*B. melitensis*) uvode se samo ovce i koze:

- 1) iz gazdinstva službeno slobodnog od bruceloze; i/ili
- 2) gazdinstva koje je u postupku potvrđivanja statusa gazdinstva ovaca i koza službeno slobodnog od bruceloze (*B. melitensis*); i

3) koje su, u periodu od najviše 30 dana prije uvođenja u gazdinstvo bile testirane, u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika, sa negativnim rezultatom.

(3) Pored uslova propisanih zakonom, na gazdinstva ovaca i koza službeno slobodna od bruceloze mogu se uvoditi isključivo ovce i/ili koze koja potiču iz gazdinstva, regiona ili države službeno slobodne od bruceloze ovaca i koza.

(4) Životinje porijeklom iz gazdinstva, regiona ili države službeno slobodne od bruceloze ne testiraju se prije uvođenja u gazdinstvo, pod uslovom da tokom prometa nijesu bile u kontaktu sa životinjama nižeg zdravstvenog statusa u odnosu na brucelozu (*B. melitensis*).

(5) Prilikom premještanja ovaca i koza između gazdinstava službeno slobodnih od bruceloze ne vrše se prethodna testiranja iz stava 2 tačka 3 ovog člana.

(6) Testiranje ovaca i koza sa gazdinstva službeno slobodnog od bruceloze (*B. melitensis*), radi održavanja statusa gazdinstva, vrši se na reprezentativnom uzorku životinja iz člana 8 stav 2 ovog pravilnika i na svim životinjama uvedenim na gazdinstvo nakon prethodnog testiranja.

(7) Ovce i koze sa gazdinstva nepoznatog statusa na brucelozu (*B. melitensis*) mogu se stavljati u promet isključivo radi upućivanja direktno na klanje.

(8) Radi formiranja novog gazdinstva ovaca i koza, ovce i koze mogu se uvoditi isključivo iz gazdinstva u postupku potvrđivanja statusa ili službeno slobodnih od bruceloze (*B. melitensis*).

(9) Novoformirana gazdinstva ovaca i koza ima isti zdravstveni status kao i gazdinstvo porijekla.

(10) Prilikom formiranja novog gazdinstva na kojem nema ovaca i koza, uvođenjem ovaca i koza sa gazdinstva u postupku potvrđivanja statusa, ne vrši se testiranje na brucelozu.

Uslovi za ovce i koze za stavljanje u promet u države članice Evropske unije

Član 14

Ovce i koze koje potiču iz Crne Gore, koje se stavljaju u promet radi klanja, tova ili uzgoja na teritoriju država članica Evropske unije treba da ispunjavaju sljedeće uslove:

1) da su identifikovane i registrovane u skladu sa zakonom;

2) da su pregledane od strane službenog veterinara u periodu od 24 sata prije utovara i da ne pokazuju kliničke znake bolesti;

3) da ne dolaze sa gazdinstva i da nijesu bile u kontaktu sa životinjama iz gazdinstva pod zabranom zbog zdravstvenih razloga koja traje, nakon klanja i/ili neškodljivog uklanjanja posljednje oboljele ili sumnjive životinje:

- 42 dana u slučaju bruceloze;

- 30 dana u slučaju bjessnila; i

- 15 dana u slučaju antraksa;

4) ne dolaze sa gazdinstva i nijesu bile u kontaktu sa životinjama iz gazdinstva koje se nalazi na području koje je pod zabranom ili ograničenjem zbog zdravstvenih razloga u odnosu na te vrste životinja;

5) nijesu bile pod veterinarsko-zdravstvenim ograničenjima zbog bolesti slinavke i šapa i nijesu vakcinisane protiv slinavke i šapa;

6) da programom iskorijenjivanja bolesti nijesu određene za klanje;

7) njihovo stavljanje u promet nije zabranjeno na teritoriji Crne Gore zbog veterinarsko-zdravstvenih razloga;

8) da su rođene i od rođenja uzgajane na području Crne Gore, odnosno države članice Evropske unije; ili

9) uvezene iz treće zemlje u skladu sa propisom kojim se uređuju uslovi uvoza.

Ovce i koze za klanje, uzgoj i tov

Član 15

(1) Ovce i koze koje potiču iz Crne Gore koje se stavljaju u promet na teritoriju država članica Evropske unije mogu se stavljati u promet za klanje, uzgoj i tov ako:

1) su neprekidno boravile na gazdinstvu porijekla najmanje 30 dana, ili od rođenja i ako su mlađe od 30 dana;

2) ne potiču sa gazdinstva na koje su dopremljene ovce i koze u periodu od 21 dan prije otpremanja, osim ako nijesu bile potpuno izdvojene od drugih životinja na gazdinstvu;

3) životinje ne potiču sa gazdinstva na koje su uvezeni papkari porijeklom iz trećih zemalja u periodu od 30 dana prije otpremanja, ukoliko nijesu bile potpuno izdvojene od drugih životinja na gazdinstvu.

(2) Izuzetno od stava 1 tačka 1 ovog člana, ovce i koze za klanje mogu se stavljati u promet nakon što su neprekidno boravile na gazdinstvu porijekla najmanje 21 dan.

(3) Izuzetno od stava 1 tačka 2 ovog člana, ovce i koze za klanje mogu se otpremati sa gazdinstva porijekla na koje su ovce i koze uvedene tokom perioda od 21 dan prije dana otpreme, ako se prevoze direktno u klanicu u državu članicu Evropske unije, radi klanja i bez prolaska kroz sabirni centar ili mjesto odmora.

Promet na teritoriju država članica Evropske unije

Član 16

(1) Ovce i koze koje potiču iz Crne Gore mogu se stavljati u promet na teritoriju država članica Evropske unije ako:

1) nijesu boravile van svog gazdinstva porijekla duže od šest dana prije izdavanja posljednjeg veterinarskog sertifikata za otpremu do krajnjeg odredišta, osim u slučaju pomorskog prevoza;

2) su nakon napuštanja gazdinstva porijekla, životinje otpremljene direktno na odredište u državu članicu.

(2) Izuzetno od stava 1 tačke 2 ovog člana, ovce i koze nakon napuštanja gazdinstva porijekla i prije dolaska na odredište u državu članicu, mogu biti u tranzitu kroz samo jedan odobreni sabirni centar koji se nalazi u Crnoj Gori, a za ovce i koze koje su namijenjene klanju, umjesto odobrenog sabirnog centra može se koristiti odobreni objekat trgovca koji se nalazi u Crnoj Gori.

(3) Ovce i koze za klanje koje su nakon dolaska na odredište upućene u klanicu, treba da se zakolju najkasnije u roku od 72 časa od trenutka dolaska.

(4) Izuzetno od stava 1 tačka 2 i stava 2 ovog člana, ovce i koze za klanje mogu, nakon napuštanja gazdinstva porijekla, proći kroz još jedan sabirni centar pod sljedećim uslovima:

1) prije prolaska kroz odobreni sabirni centar iz stava 2 ovog člana i koji je smješten u Crnoj Gori, moraju ispunjavati sljedeće uslove:

a) u kojem u to vrijeme borave samo ovce i koze najmanje istog zdravstvenog statusa;

b) su pojedinačno identifikovane najkasnije u sabirnom centru, kako bi se omogućila sledljivost svake ovce i koze do gazdinstva porijekla;

c) iz sabirnog centra iz podtačke a) ove tačke, ovce i koze se, prati veterinarski dokument i prevoze se u odobreni sabirni centar iz stava 2 ovog člana, i direktno u klanicu države odredišta; ili

2) nakon otpreme iz Crne Gore, mogu proći kroz jedan odobreni sabirni centar prije otpreme u klanicu u državi odredišta, pod sljedećim uslovima:

a) odobreni sabirni centar je smješten u državi odredišta i iz njega se ovce i koze otpremaju pod

nadzorom službenog veterinara direktno u klanicu, radi klanja u roku od pet dana nakon dopreme u odobreni sabirni centar, ili

b) je smješten u državi članici kroz koju se životinje provoze i iz kojeg se životinje otpremaju direktno u klanicu, u drugu državu odredišta.

Dodatni uslovi za ovce i koze koje se stavljaju u promet radi uzgoja i tova

Član 17

Ovce i koze porijeklom iz Crne Gore koje se stavljaju u promet radi uzgoja i tova na teritoriju države članice Evropske unije, radi uvođenja na gazdinstvo ovaca i koza službeno slobodno od bruceloze odnosno gazdinstvo ovaca i koza slobodno od bruceloze, pored uslova iz čl. 6, 10 i 14 ovog pravilnika, treba da ispunjavaju i dodatne uslove u odnosu na bolesti iz Priloga 2 dio II koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Dodatni uslovi za ovce i koze za uzgoj

Član 18

(1) Ovce i koze za uzgoj koje potiču sa teritorije Crne Gore i koje se stavljaju u promet na teritoriju države članice, pored uslova iz člana 17 ovog pravilnika, moraju ispunjavati i dodatne uslove:

1) da su porijeklom sa gazdinstva i da su bile u kontaktu samo sa životinjama sa tog gazdinstva:

a) na kojem nijesu bile klinički dijagnostikovane sljedeće bolesti:

- u prethodnih šest mjeseci: zarazna agalaksija ovaca (*Mycoplasma agalactiae*) ili zarazna agalaksija koza (*Mycoplasma agalactiae*, *M. capricolum*, *M. Mycoides* var. *Mycoides* "velike kolonije");

- u prethodnih 12 mjeseci: paratuberkuloza ili kazeozni limfadenitis;

- u prethodne tri godine: plućna adenomatoza, Maedivisna ili virusni artritis/encefalitis koza, odnosno 12 mjeseci u slučaju ako su životinje zaražene Maedivisnom ili virusnim artritisom/encefalitisom koza zaklane, a preostale su životinje reagovalе negativno na dva testiranja; ili

- ako za jednu ili više bolesti iz podtačke a) al. 1 do 3 ove tačke, na osnovu sprovedenih programa monitoringa iz člana 19 ovog pravilnika postoje zdravstvene garancije za te bolesti;

b) da službeni veterinar koji izdaje veterinarski sertifikat, nema saznanja o pojavi bolesti iz podtačke a) ove tačke; i

c) za koje vlasnik ovaca i koza nema saznanja i pismeno potvrdi da te životinje ispunjavaju uslove utvrđene u podtački a) ove tačke;

2) nekastrirani ovnovi za uzgoj u pogledu zaraznog epididimitisa (*B. ovis*), treba:

- da budu porijeklom sa gazdinstva na kojem nije bilo dijagnostikovanih slučajeva kontagioznog epididimitisa (*B. ovis*) u prethodnih 12 mjeseci;

- da su neprekidno boravili na tom gazdinstvu 60 dana prije otpreme;

- da su u periodu od 30 dana prije otpreme serološki ispitani u skladu sa Prilogom 3 koji je sastavni dio ovog pravilnika, sa negativnim rezultatom;

3) prati ih sertifikat kojim se potvrđuje ispunjenost uslova.

Program kontrole i monitoringa

Član 19

(1) Bolesti (jedna ili više) iz Priloga 2 dio II ovog pravilnika prate se na osnovu programa kontrole ili

monitoringa.

(2) Program iz stava 1 ovog člana dostavlja se Evropskoj komisiji i sadrži:

- raširenost bolesti;
- razloge za sprovođenje programa, uzimajući u obzir važnost bolesti i očekivane prednosti programa u odnosu na troškove sprovođenja programa;
- geografsko područje na kojem će se program s provoditi;
- različite statusne kategorije za svrstavanje gazdinstva, standarde koji se moraju postići u svakoj kategoriji, kao i postupke testiranja koji će se primjenjivati;
- postupke praćenja programa;
- aktivnosti koje treba preduzeti, ako iz bilo kojeg razloga, gazdinstvo izgubi svoj status; i
- mjere koje će se preduzeti ako rezultati testova budu pozitivni.

Uslovi za sabirni centar

Član 20

(1) Sabirni centar treba da ima:

- 1) prostor namijenjen za smještaj životinja primjeren vrsti životinja;
- 2) opremu za utovar, istovar, napajanje i hranjenje i pružanje, po potrebi drugih tretmana životinja, koja se mogu lako čistiti i dezinfikovati;
- 3) odgovarajuće prostorije za izolaciju;
- 4) odgovarajuću opremu za čišćenje i dezinfekciju prostorija, prostora i prevozna sredstva,
- 5) odgovarajući prostor za hranu za životinje, prostirku i đubrivo;
- 6) odgovarajući sistem za prikupljanje otpadnih voda.

(2) Sabirni centar treba da bude smješten na području koje nije pod zabranama ili ograničenjima.

Trgovci

Član 21

(1) Prometom životinja mogu da se bave trgovci koji su registrovani.

(2) Trgovac iz stava 1 ovog člana:

1) može da trguje samo životinjama koje su identifikovane i koje dolaze sa gazdinstva koje ispunjava uslove iz člana 16 ovog pravilnika i koje prati veterinarski sertifikat;

2) treba da vodi evidenciju na osnovu dokumenata koji prate životinje ili na osnovu identifikacionog broja životinje, koja sadrži sljedeće podatke:

- ime vlasnika odnosno držaoca, porijeklo životinja, datum kupovine, broj i identifikacionu oznaku ovaca i koza ili broj gazdinstva porijekla kupljenih životinja i po potrebi, broj odobrenja ili broj sabirnog centra kroz koji su životinje prošle prije kupovine, kao i konačno odredište;

- registracioni broj prevoznika i/ili broj prevoznog sredstva koje dovozi i sakuplja životinje;

- ime i adresu kupca i konačno odredište životinja;

- kopiju plana puta i/ili serijski broj veterinarskog sertifikata po potrebi.

(3) Ukoliko trgovci drže životinje u svojim prostorijama, treba da obezbijede da:

- lica zadužena za životinje budu obučena za brigu o životinjama; i

- da vrši potrebnu kontrolu i testiranje na životinjama, radi sprječavanja pojave i širenja bolesti.

(4) Objekti koje trgovci koriste treba da:

1) su smješteni na području koje nije pod zabranama ili ograničenjima;

2) imaju odgovarajuće:

- prostorije dovoljnog kapaciteta, za smještaj životinja i posebno prostorije za pregled i prostorije za izolaciju kako bi sve životinje mogle biti izolovane u slučaju izbijanja zarazne bolesti;

- opreme za utovar, istovar, za napajanje i hranjenje i pružanje, drugih potrebnih tretmana životinjama, koje se mogu lako čistiti i dezinfikovati;

- mjesto za prostirku i đubrivo; i

- sistem za prikupljanje otpadnih voda.

Prevoznici

Član 22

(1) Prevoznici mogu prevoziti ovce i koze prevoznim sredstvom koje je;

a) konstruisano na način da feces, prostirka i hrana za životinje ne može curiti odnosno ispadati iz prevoznog sredstva;

b) očišćeno i dezinfikovano odmah nakon svakog prevoza životinja ili prevoza proizvoda koji bi mogli imati uticaj na zdravlje životinja.

(2) Prevoznik treba da ima odgovarajuću opremu za čišćenje i dezinfekciju, uključujući i prostore za odlaganje prostirke i đubriva.

(3) Prevoznik za svako vozilo koje se koristi za prevoz životinja, treba da vodi evidenciju koja sadrži sljedeće podatke:

- mjesto i datum prikupljanja, ime ili naziv i adresa gazdinstva ili sabirnog centra iz kojeg su životinje preuzete;

- mjesto i datum isporuke, ime ili poslovni naziv i adresu primaoca;

- vrste i broj životinja koje se prevoze;

- datum i mjesto dezinfekcije;

- o dokumentima koje prate pošiljku ovaca i koza.

Početak primjene

Član 23

Odredbe čl. 14 do 19 ovog pravilnika primjenjivaće se od dana pristupanja Evropskoj uniji.

Stupanje na snagu

Član 24

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", a primjenjivaće se od 1. januara 2017. godine.

Broj: 323-28/15-4

Podgorica, 30. jula 2015. godine

Ministar,

TESTOVI NA BRUCELOZU (*B. melitensis*)

Radi dobijanja statusa gazdinstva slobodnog od bruceloze, testiranje na brucelozu (*B. melitensis*) vrši se Rose Bengal testom ili metodom reakcije vezanja komplementa u skladu sa propisom kojim su uređene mjere za spriječavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje bruceloze ovaca i koza (*B. melitensis*) ili nekom drugom priznatom metodom.

Metoda reakcije vezanja komplementa primjenjuje se za testiranje pojedinačnih životinja.

Ako je pri izvođenju Rose Bengal testa kod više od 5% životinja na gazdinstvu utvrđena pozitivna reakcija, dalje testiranje se vrši na svakom grlu na tom gazdinstvu metodom vezivanja komplementa.

Serum koji sadrži 20 ili više ICFT jedinica/ml, smatra se pozitivnim na test reakcije vezanja komplementa.

Antigeni koji se koriste moraju biti standardizovani u odnosu na drugi međunarodni standardni anti-brucella abortus serum.

BOLESTI ŽIVOTINJA

Dio I

- slinavka i šap
- bruceloza (*B. melitensis*)
- zarazni epididimitis (*B. ovis*)
- antraks
- bjesnilo

Dio II

- zarazna agalaksija
- paratuberkuloza
- kazeozni limfadenitis
- plućna adenomatoza
- Maedivisna
- virusni artritis/encefalitis koza

SEROLOŠKI TEST NA ZARAZNI EPIDIDIMITIS (*Brucella ovis*)

Serološki test na zarazni epididimitis (*Brucella ovis*) je test reakcije vezivanja komplementa.

Specifični antigen koji se koristi mora biti standardizovan u odnosu na međunarodni standardni anti-*Brucella ovis* serum.

Radni serum mora biti standardizovan sa međunarodnim standardnim anti-*Brucella ovis* serumom pripremljenim u Centralnoj veterinarskoj laboratoriji, Vejbridž, Sari, Velika Britanija (Central Veterinary

Laboratory, Weybridge).

Serum koji sadrži 50 ili više međunarodnih jedinica po ml smatra se pozitivnim.